

2. STYLOVÝ MOTIV OCELOVÝCH PŘEKLADŮ NAD OKNY BUDOV.

Těsně před rokem 1900 se v evropské architektuře objevil a na několik let rozšířil nový stylový motiv tzv. „přiznaných“, tj. nezakrytých, ocelových překládů nad okny a jinde (srov. horní blok ilustrací; zespodu vlevo ve směru hodinových ručiček: van de Velde ve Weimaru, Gogen v St. Petersburgu, Kotěra v Praze, neznámí v Bruselu a v Paříži,). Byl to jeden z prvních modernistických kroků směrem k „pravdivému“ architektonickému výrazu, který neměla nic zakrývat a na nic si hrát. Motiv nezakryté traverzy je sice možno brát i jako ideově neutrální vizuální vtípek, ovšem samotný

ideologický projekt pravdivé architektury, který byl zřejmým východiskem tohoto motivu, musel nevyhnutelně skončit ve slepé uličce. Důvod je jednoduchý: architektura i design jsou, nutně a

vždycky, vizuálním divadlem, v němž hraní a předstírání je od začátku součástí vizuální kultury. Modernistický program designu a architektury jako Pravdy (ať už Pravdy doby, nebo funkce či materiálu, nebo čehokoliv jiného), proto nemohl fungovat jinak, než opět jako divadlo, pouze divadlo na jiné rovině: už ne jako divadlo, kde se vědomě hraje a předstírá, ale jako divadlo, kde se hraje a předstírá, že se nehraje a nepředstírá. Zdá se, že existenci tohoto hereckého paradoxu si modernistické školy, vychovávající budoucí architektky a designéry, dodnes odmítají připustit. Divadlo, v němž je předstírání součástí domluvy, je z toho důvodu zábavné; architektura a design,

které předstírají, že nepředstírají, jsou z toho důvodu většinou nezábavné a bez humoru. -- Dolní blok ilustrací (celek a detaily uliční fasády domu v Brně, Minoritská ulice 8), ukazuje, jak místní stavitel v téže době správně pochopil, že ony „přiznané“ traverzy nejsou prvkem nové stavební Pravdy, nýbrž novým dekorativním motivem, tedy opět hrou, a tudíž je klidně napodobil ve štuce. (Všechny fotografie JM.)